

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege cu privire la sistemul de adrese

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Agenția Relații Funciare și Cadastru, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege ordinară, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Scopul proiectului constă în stabilirea și reglementarea modului de creare și administrare a sistemului de adrese pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, prin proiect sunt stabilite principiile uniforme pentru sistemul de adrese, modul de procesare a informației despre adrese și delimitarea competențelor organelor implicate în acest proces.

d. Suficiența argumentării. Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului. Considerăm că fundamentarea proiectului întrunește exigențele art.20 al Legii privind actele legislative nr.780 din 27.12.2001.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Potrivit notei informative, implementarea proiectului presupune cheltuieli financiare. Proiectul de lege prevede cheltuielile de creare, dezvoltare și ținere a Registrului care vor fi suportate din bugetul de stat și prevăzute în devizul de cheltuieli al Agenției Relații Funciare și Cadastru pe anul respectiv, iar cheltuielile ce țin de competența administrației publice locale vor fi finanțate din bugetul local (potrivit art.19). Autorul consemnează în nota informativă că pentru ținerea sistemului de adrese anual vor fi necesare surse financiare în mărime de 500 mii lei, iar pentru finalizarea creării sistemului de adrese sunt necesare surse financiare în sumă de 2,3 mil. lei.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Prevederile proiectului promovează interesele subiecților raporturilor juridice ale Registrului de stat al unităților administrativ-teritoriale și a adreselor manifestate prin stabilirea competențelor acestora în procesul de creare și administrare a sistemului de adrese pe teritoriul Republicii Moldova. Interesele promovate nu sunt în detrimentul interesului public general.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Proiectul întrunește cerințele impuse de prevederile art.8-11 ale Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008, potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasînd proiectul de act legislativ pe pagina web oficială a instituției. La momentul examinării, proiectul și nota informativă sunt plasate pe pagina web oficială a Agenției Relații Funciare și Cadastru: www.arfc.gov.md.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Nu sînt identificate discreții excesive ale autorităților publice, capabile să genereze coruptibilitate.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Galamaga Dorina
inspector al Direcției legislație și expertiză anticorupție
08 Iunie 2016

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

str. 31 August 1989, nr. 82
MD-2012, mun. Chișinău,
tel.: 0 22 23 47 95, fax: 0 22 23 47 97
www.justice.gov.md

07.09.16 nr. 03/10218
La nr. 36/01-06/1626 din 22.08.2016

Agencia Relatii Funciare și Cadastru

Examinînd proiectul Legii cu privire la sistemul de adrese și proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative, expunem următoarele.

La proiectul Legii cu privire la sistemul de adrese:

1. La art. 2:

a) Se vor exclude definițiile termenilor folosiți cu un sens comun, spre exemplu: „atribuirea adresei”, „actualizarea datelor”.

b) Din noțiunea „sistemul de adrese” se vor exclude cuvintele „legislative și”, deoarece termenul „acte normative” are o accepțiune mai largă ce cuprinde și actele legislative.

2. La art. 4 pct. 4) și art. 6 alin. (4) referința la localități și așezări mici, atragem atenția că, potrivit art. 4 alin. (1) din *Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova nr. 764 din 21 decembrie 2001* teritoriul Republicii Moldova este organizat, sub aspect administrativ, în unități administrativ-teritoriale: raioane, orașe și sate (obiecție valabilă și pentru restul cazurilor similare din proiect).

3. La art. 5 alin. (3) se va revedea referința la gestionarea registrului prin prisma *Legii cu privire la registre nr. 71 din 22 martie 2007*, care prevede instituirea, înregistrarea, ținerea, reorganizarea și lichidarea registrelor și nu gestionarea acestora.

4. La art. 7 și art. 8 alin. (1) se va preciza nivelul administrației publice locale la care se face referire.

5. Art. 7 alin. (3) se va reformula pentru a stabili cu claritate că autoritățile administrației publice locale înregistrează în registru denumirile, redenumirile arterelor de circulație, a zonelor de circulație publică și numerele de adresă.

6. La art. 8:

a) alin. (4) lit. b) se va preciza în ce cazuri se finanțează din contul bugetului local al unității administrativ-teritoriale schimbarea actelor de identitate și în ce cazuri se finanțează doar aplicarea mențiunilor pe fișe de însoțire, or, actele de identitate includ și buletinele de identitate.

Totodată, la alin. (4) se va reexamina necesitatea schimbării actelor de identitate ca rezultat al modificării arterei de circulație, analizînd și practica internațională în acest sens. Faptul ca s-a schimbat denumirea arterei de circulație din adresă nu schimbă situația, căci oricum o să existe documente în care nu mai poate fi schimbată adresa și doar se va ține cont de echivalența adresei vechi și noi.

b) alin. (6) în redacția propusă nu se acceptă, deoarece Camera Înregistrării de Stat funcționează în condiții de autogestiune, asigurîndu-și activitatea din veniturile obținute de la prestarea serviciilor în domeniul înregistrării de stat a persoanelor juridice și a

întreprinzătorilor individuali și furnizarea informației din Registrul de stat al persoanelor juridice și Registrul de stat al întreprinzătorilor individuali.

Solicităm ca prevederea conținută în alin. (6) să fie inclusă în alin. (4) astfel ca înregistrarea modificărilor operate ca urmare a modificării adresei, să fie finanțate din contul bugetului local al unității administrativ-teritoriale respective.

7. Art. 9 alin. (2) pct. 1) se va conforma alin. (1) pct. 1) din același articol în sensul indicării că nu se permite conferirea denumirilor identice pentru mai multe artere de circulație în cadrul unei unități administrativ-teritoriale.

8. La art. 10 ultimul enunț cuvintele „autoritățile publice” se vor substitui cu cuvintele „autoritățile administrației publice locale” (obiecție valabilă și pentru art. 13 alin. (4), art. 18 alin. (8), art. 20, art. 21 alin. (2) lit. d) din proiect). Suplimentar, din enunțul respectiv se vor exclude cuvintele „adiacente cointeresate” ca fiind de prisos.

9. La art. 11 se va preciza autoritatea care va atribui numere obiectelor adresabile.

10. Art. 13 alin. (3) necesită a fi ajustat cu art. 9 alin. (1) pct. 4) și alin. (2) pct. 2) în partea ce ține de denumirea abreviată a arterelor de circulație sau a zonelor de circulație publică.

11. Art. 14 alin. (3) prevede că proprietarii imobilelor pot monta indicatoarele numerelor de adresă conform și în limitele prezentei legi, pe când proiectul nu conține norme care ar reglementa modul de instalare și cerințele față de indicatoarele respective.

12. La art. 15:

a) La alin. (1) cuvintele „destinat pentru formarea” se vor substitui cu cuvintele „destinat ținerii” (a se vedea art. 16 alin. (3) din *Legea nr. 71 din 22 martie 2007*).

b) Alin. (2) se va exclude, deoarece este inutil.

13. La art. 15, 18 și 19 se va utiliza denumirea prescurtată a Registrului de Stat al unităților administrativ-teritoriale și al adreselor (Registru) după cum este menționat în art. 5 alin. (3) din proiect.

14. La art. 16 alin. (1) se va preciza la care autorități publice se face referire.

15. La art. 18:

a) Titlul se va reformula pentru a stabili că articolul respectiv conține subiecții raporturilor juridice în domeniul creării și funcționării Registrului.

b) la alin. (3) remarcăm că, calitatea de deținător al unui registru de stat nu este compatibilă cu statutul de agent economic. Astfel, statul nu poate delega unei Întreprinderi de stat, care este agent economic, ținerea unui Registru de stat. Or, potrivit art. 126 alin. (1) din Constituție economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, *antrenate în concurență liberă*, iar potrivit, alin. (2) lit. b) din același articol, statul trebuie să asigure libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție.

c) Alin. (4) lit. a) se va preciza că deținătorul Registrului va înregistra denumirile unităților administrativ-teritoriale. Totodată, lit. b) se va aduce în concordanță cu prevederile art. 7 alin. (3) din proiect.

Suplimentar, numerotarea diviziunilor alineatului respectiv se va conforma prevederilor art. 32 alin. (6) din *Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele*

legislative potrivit cărora diviziunile se înseamnă, de regulă, cu litere latine mici și o paranteză.

d) La alin. (7) nu este clară necesitatea împuternicirii deținătorului Registrului cu dreptul de a atribui numere de adrese, or, această acțiune este distinctă de cea de înregistrare în Registru. Suplimentar, la alineatul respectiv se va ține cont de prevederile art. 7 alin. (3) care stabilesc obiectele care se înregistrează de autoritățile administrației publice locale (denumirile, redenumirile arterelor de circulație, a zonelor de circulație publică și numerele de adresă).

16. La art. 20 se va indica autoritatea care va aproba programul pentru înregistrarea primară masivă a adreselor în Registru.

17. La art. 21 alin. (1) se va exclude, deoarece nu este necesară mențiunea referitoare la intrarea în vigoare a legii la data publicării. În cazul dat se va aplica regula generală de intrare în vigoare a actelor legislative, prevăzută de art. 1 alin. (5) din *Legea nr. 173-XIII din 6 iulie 1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale* care prevede că „actele oficiale (inclusiv Legile) intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în text”. În text se indică doar data intrării în vigoare, care este ulterioară datei publicării.

La proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative Art. III se va expune într-un singur alineat cu excluderea numărului de ordine „1.”, deoarece conține un singur amendament – completarea legii cu art. 18¹.

Proiectele necesită definitivare redacțională în vederea eliminării greșelilor comise și expunerii textului din alineat. Structura articolelor se va vedea prin completarea acestora cu partea dispozitivă (spre exemplu la art. 5 atribuțiile Agenției Relații Funciare și Cadastru, după care va urma enumerarea acestora).

Suplimentar, proiectele de legi vor fi însoțite de proiectele hotărârilor Guvernului de aprobare a acestora.

Viceministru

Nicolae EȘANU